

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingen Dienst

Postbus 20701
2500 ES Den-Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie Verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/93/095/0949	17 maart 1993

Onderwerp:

Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 20/93)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

Commodore

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
Den-Haag

Doorkiesnummer
070 - 3 18 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/93/095/0949
d.d. 17 maart 1993

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlands Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v.

AMAD

Intern:

HMID

HSV

HMA

HPEA

MA-D

Archief

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHЕ FEDERATIE

20/93

(Afgesloten 171200 MRT 1993)

Internationale vredesinspanningen

De onderhandelingen onder leiding van de bemiddelaars Vance en Owen in het kader van het EG/VN-vredesplan zullen naar verwachting vandaag worden hervat. Nadat de drie delegaties in de afgelopen week de mogelijkheid hebben gehad om hun achterban te consulteren, lijkt hun opstelling ten opzichte van het vredesplan geen essentiële wijzigingen te hebben ondergaan. De Bosnisch-Kroatische delegatie onder leiding van Boban gaat, zoals bekend, akkoord met het vredesplan en de hierin vervatte geografische verdeling van Bosnië-Herzegovina in tien semi-autonome provincies.

De leider van de Bosnisch-Servische delegatie, Karadzic, heeft opnieuw verklaard aan zijn afwijzing van het Vance-Owenplan te zullen vasthouden. Een ontmoeting van de bemiddelaars Vance en Owen, alsmede de Franse president Mitterand, met de Servische president Milosevic op 11 maart j.l. lijkt in deze geen verandering te hebben gebracht. Vance en Owen hadden gesteld te zullen trachten om de druk op Milosevic op te voeren om Karadzic over te halen alsnog met het vredesplan in te stemmen. Milosevic stelde na afloop, zoals verwacht, dat hij zou proberen om zijn invloed op Karadzic aan te wenden maar dat het al dan niet tekenen van het vredesplan een aangelegenheid is die door de drie verschillende bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina dient te worden opgelost.

Milosevic verklaarde na afloop van de ontmoeting meer te verwachten van een aanpak waarin de internationale sancties tegen "Joegoslavië" zouden worden opgeheven en vervolgens een staakt-het-vuren in geheel Bosnië-Herzegovina zou worden afgekondigd. Milosevic stelde er van overtuigd te zijn dat de Bosnische Serviërs zich aan een dergelijke wapenstilstand zouden houden. Als mogelijk resultaat van de ontmoeting met Milosevic wordt door waarnemers gewezen op het feit dat in de Bosnisch-Servische delegatie naar New York, naast Karadzic, ook de bevelhebber van de Bosnisch-Servische strijdkrachten in Bosnië-Herzegovina, Mladic, zitting zou hebben. Mladic zou aan de delegatie zijn toegevoegd om de mogelijkheid te onderzoeken voor hernieuwde onderhandelingen over de geografische verdeling van Bosnië-Herzegovina. Dit is overigens door bemiddelaars Vance en Owen tot dusverre van de hand gewezen. Karadzic stelde voor zijn vertrek naar New York dat, indien niet door alle partijen kon worden ingestemd met het vredesplan, de Bosnische Serviërs zullen aandringen op het tot nader datum opschorten van de onderhandelingen.

Binnen de Moslim-delegatie, onder leiding van de Bosnische president Izetbegovic, lijkt nog steeds verdeeldheid te heersen over het in te nemen standpunt inzake het vredesplan. Tijdens een bijeenkomst met Bosnische politici, militairen en intellectuelen zou de Bosnische president een mandaat zijn verleend om tijdens de onderhandelingen in New York in te stemmen met het vredesplan mits aan een aantal additionele kritiekpunten aandacht wordt geschonken. Uit persberichten kan worden opgemaakt dat Izetbegovic zich tijdens de bijeenkomst positief zou hebben uitgelaten over het feit dat, in zijn visie, het Vance-Owenplan voorziet in het behoud van Bosnië-Herzegovina als eenheidsstaat. Izetbegovic liet zich echter ook negatief uit over het vredesplan, waarbij de grootste bezwaren zouden bestaan uit het feit dat, volgens Izetbegovic, de strijdkrachten

van de Bosnische Serviërs na ondertekening van het akkoord nog in een groot aantal gebieden aanwezig zullen blijven en, overigens, het centrale gezag van de eenheidsstaat zwak zal blijven. Daarnaast noemde Izetbegovic het feit dat het Vance-Owenplan niet voorziet in de oprichting van één krijgsmacht in Bosnië-Herzegovina als kritiekpunt. Tenslotte zou er binnen de Moslim-delegatie nog steeds onvrede bestaan over de status van Sarajevo als hoofdstad van het toekomstige Bosnië-Herzegovina en het exacte grensverloop van enkele, niet nader aangeduide, gebieden in de geografische verdeling van het vredesplan.

Bosnië-Herzegovina

In het oosten van Bosnië-Herzegovina duurt het Servische offensief tegen verschillende Moslim-enclaves voort. Na de inname van Cerska en, naar verluidt, inmiddels ook Konjevic Polje, wordt momenteel de Bosnisch-Servische druk op Srebrenica opgevoerd. Volgens onbevestigde berichten zouden de Bosnisch-Servische strijdkrachten op het punt staan Srebrenica in te nemen. In Srebrenica bevindt zich sinds 11 maart j.l. de commandant van de VN-vredesmacht in Bosnië-Herzegovina, generaal Morillon. Morillon was naar Srebrenica gereisd voor onderhandelingen met de Bosnisch-Servische commandanten Mladic en Milovanovic om te pogen een ongehinderde doorgang voor hulpkonvoeien naar het gebied te bewerkstelligen. Morillon's vertrek uit Srebrenica zou volgens persberichten zijn verhinderd door de plaatselijke bevolking. Morillon stelt inmiddels in Srebrenica te zullen blijven totdat humanitaire hulp de stad heeft bereikt. Mladic heeft echter verklaard geen konvoeien te zullen toestaan zolang Morillon in de stad verblijft. Volgens de plaatselijke bevolking zal een eventueel vertrek van Morillon uit Srebrenica door de Bosnisch-Servische strijdkrachten worden aangegrepen voor een offensief tegen de stad met als doel de hier aanwezige Moslims te verdrijven. Ondanks toezeggingen van zowel Karadzic, aan de VN Hoge Commissaris voor de vluchtelingen, als Milovanovic, aan Morillon, heeft een VN-hulpkonvooi bestemd voor Srebrenica tot op dit moment nog geen toestemming gekregen om de Bosnisch-Servische grensrivier Drina ter hoogte van Mali Zvornik over te steken.

De verhoudingen tussen Bosnisch-Kroatische eenheden (HVO) en eenheden van het Bosnische regeringsleger (Moslim) in het centrale deel van Bosnië-Herzegovina blijven gespannen. Verleden week vonden, na een betrekkelijk rustige periode, weer enkele kleinschalige schermutselingen tussen beide partijen plaats. Hoewel de situatie in Gornj Vakuf lijkt te normaliseren, blijft onverminderd sprake van een klimaat van wantrouwen en achterdocht, waarbij door beide partijen ogenschijnlijk rekening wordt gehouden met een hervatting van de onderlinge vijandigheden. In dit verband is opmerkelijk dat de vice-president van de zelf geproclameerde Kroatische staat Herceg-Bosna, Kordic, heeft verklaard controleposten in te willen stellen om het verloop van de grens tussen Kroatische- en Moslimgebieden in het centrale deel van Bosnië-Herzegovina te markeren.

De Amerikaanse voedseldroppings boven verschillende Moslim-enclaves in het oosten van Bosnië-Herzegovina gaan onverminderd voort. De effectiviteit van deze droppings lijkt te zijn toegenomen. Amerikaanse woordvoerders hebben geen bevestiging gegeven van berichten als zou de hulp nauwkeuriger worden afgeworpen als resultaat van het feit dat inmiddels lager zou wordt gevlogen dan de aangekondigde 3.000 meter en/of de aanwezigheid van Amerikaanse verbindingsspecialisten op de grond. Russische deelname aan de voedseldroppings boven Oost-Bosnië heeft, in tegenstelling tot eerdere verwachtingen, tot dusverre nog niet plaatsgevonden. Wel zouden inmiddels Duitse toestellen (C-160) in gereedheid worden gebracht om dergelijke vluchten uit te voeren.

Kroatië

Berichten als zou een overeenkomst zijn gesloten tussen de Kroatische regering en vertegenwoordigers van de Servische bevolking in de UNPA-West, over het herstel van infrastructurele voorzieningen en economische banden tussen dit gebied en de rest van Kroatië, kunnen tot dusverre niet worden bevestigd. Onderhandelingen over een dergelijke overeenkomst zouden naar verluidt reeds hebben geleid tot dreigementen van "Servische extremisten" uit de zelf geproclameerde "Servische Republiek Krajina" dat zij geweld zullen gebruiken tegen Servische vertegenwoordigers indien deze bereid zouden zijn tot het sluiten van een overeenkomst met de Kroatische regering in Zagreb.

In de UNPA-Zuid (Krajina) heeft de regering van de "Servische Republiek Krajina" herhaald dat zij niet kan instemmen met het onder controle van de VN plaatsen van de gebieden die sinds het Kroatische offensief van 22 januari j.l. door de Kroatische strijdkrachten worden bezet. De minister van buitenlandse zaken van de Krajina, Jarcevic, heeft gesteld dat niet kan worden ingestemd met een controle over de gebieden door "enige andere autoriteit". Zonder een overeenkomst over het toekomstige bestuur van deze gebieden zal door de Kroatische eenheden geen uitvoering worden gegeven aan een terugtrekking uit de onderhavige gebieden rond de UNPA-Zuid, terwijl de Serviërs uit de Krajina niet zullen instemmen met het (opnieuw) onder VN-controle plaatsen van de zware wapens die zij zich tijdens het Kroatische offensief weer hadden toegeëigend. Vooralsnog zullen echter, naar verwachting, in en rond de UNPA-Zuid de wederzijdse beschietingen (artillerie, mortieren en tanks) blijven plaatsvinden.

Servië/Montenegro

Er bestaan aanwijzingen dat "Joegoslavië" als gevolg van de internationale sanctiemaatregelen in macro-economisch opzicht onder toenemende druk is komen te staan. De economische strafmaatregelen hebben tot dusverre vooral geresulteerd in een teruglopende buitenlandse handel, een bijna stagnerende produktie en groeiende financiële tekorten op de federale begroting. Deze ontwikkelingen hebben een uitputting van de overheidsreserves, stijgende werkloosheid en hyperinflatie tot gevolg. Vooralsnog zou men er echter in weten te slagen om de sleutelsectoren van de economie in stand te houden. Door particuliere ondernemers is, naar verluidt in nauwe samenwerking met het Milosevic-regime, een parallel-economie gecreëerd waarbinnen vooral energiehandel tegen harde valuta en het witwassen van gelden ertoe bijdragen dat, althans ten dele, de overheidsfinanciering van strijdkrachten en politie kan worden ondersteund. Harde valuta-rekeningen zouden afkomstig zijn van "Joegoslavische" gemeenschappen in het buitenland en internationale maffiakringen. Ook worden beleggers gesignaleerd uit Slovenië en Kroatië. Parallel-economie en sanctie-ontduiking hebben echter een neergang in de levensstandaard van de bevolking niet kunnen voorkomen. Sociale spanningen op bredere schaal, naar verluidt is inmiddels de helft van de "Joegoslavische" beroepsbevolking feitelijk werkloos, worden verwacht wanneer de banken niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

In dit verband moet worden opgemerkt dat een eventuele uitbreiding van de strafmaatregelen tegen "Joegoslavië" waarschijnlijk ook zal voorzien in het bevriezen van alle "Joegoslavische" tegoeden in het buitenland en het verscherpen van de controle op de naleving van eerdere sancties aan de landsgrenzen. In dit verband zou worden overwogen om de lading van "Joegoslavische" schepen op de Donau door waarnemers telaten inspecteren, alsmede de eventuele instelling van een totaal handelsverbod en het verbreken van het telefonisch verkeer met "Joegoslavië". Volgens persberichten zou de West-Europese Unie inmiddels patrouilleschepen hebben aangeboden om de naleving van het handelsembargo op de Donau te controleren.

Conclusie/voorzicht

De vooruitzichten voor een ondertekening van het Vance-Owenplan door de drie bij de strijd in Bosnië-Herzegovina betrokken partijen lijken nog steeds weinig hoopvol. De leider van de Bosnisch-Servische delegatie, Karadzic, heeft reeds verklaard niet akkoord te kunnen gaan met de in het plan vervatte geografische verdeling van Bosnië-Herzegovina. Een ondertekening van het vredesplan door de leider van de Moslim-delegatie, Izetbegovic, lijkt derhalve het maximaal haalbare resultaat van de onderhandelingen. De instemming van de Moslim-delegatie lijkt echter nog afhankelijk van een aantal aanvullende eisen welke zij tijdens de onderhandelingen, althans ten dele, zullen trachten te verwezenlijken.

De gevechten tussen Moslims en Bosnisch-Servische strijdkrachten in Oost-Bosnië zullen, naar verwachting, blijven voortduren. Voor de Moslims zal het doel van dergelijke gevechten vooral bestaan uit het verstoren van de Bosnisch-Servische "lines of communication" tussen Zvornik en Pale en het verlichten van de druk welke door de Bosnische Serviërs wordt uitgeoefend op de verschillende Moslim-enclaves in de regio. De verwachting bestaat dat de Bosnisch-Servische strijdkrachten hun etnische zuiveringen in dit gebied zullen voortzetten alvorens enige overeenstemming kan worden bereikt over de geografische verdeling van Bosnië in het Vance-Owenplan waarin deze gebieden juist aan de Moslims zijn toegewezen.